

**EQUIPAMENTS
CULTURALS**

1. Museu Comarcal de Ciències Naturals

Informació: Museu Comarcal de Ciències Naturals

Telèfon: 973 653 470

El Museu Comarcal de Ciències Naturals està ubicat a la ciutat de Tremp. És un equipament cultural que pertany al Consell Comarcal del Pallars Jussà, i que té per objectiu arribar a ser un nucli d'investigació i docència en totes les disciplines que ajudin al coneixement i conservació del patrimoni natural.

Compta amb diferents espais condicionats per a l'exposició de mostres de caire pluridisciplinar, tant permanents com temporals. Les exposicions permanents són:

- *Matèria fòssil:* permet entendre què són els fòssils, com es van formar i quins es poden trobar a la comarca.

- *Lepidòpters:* Permet al visitant aproximar-se al món de les papallones amb l'observació dels exemplars exposats i de panells explicatius.

- *Pallars Jussà: Un museu a cel obert:* és un recorregut fotogràfic pel principals atractius turístics de la comarca

És molt important la seva tasca pedagògica amb una oferta de tallers i itineraris didàctics, de contingut científic i mediambiental, adreçats al món escolar.

Així mateix els seus espais són utilitzats per a la realització de moltes activitats culturals i disposa de serveis especialitzats com biblioteca, cartoteca o viedeoteca així com arxius fotogràfics i documentals.

La principal línia de treball del centre és el desenvolupament del vessant científic integrat en el Consorci Geocampus de Catalunya que aglutina totes les activitats lligades a la riquesa geològica amb l'objectiu de la promoció econòmica i turística dels territoris a partir de la investigació geològica i l'estudi del terreny. Existeix un taller de restauració de fòssils i s'hi desenvolupa el projecte *Terra de dinosaures*, compartit amb altres comarques de Catalunya.

En les seves instal·lacions es troben ubicats el Punt d'informació juvenil i l'Oficina comarcal d'informació al consumidor. També hi ha la seu del grup Leader del Pallars-Ribagorça

2. Museu de la Conca Dellà

Informació: Museu de la Conca Dellà
Telèfon: 973 665 062

El Museu de la Conca Dellà està situat a la població d'Isona. És el centre d'acollida del Parc Cretaci, projecte de desenvolupament local a partir del patrimoni integral de la Conca Dellà. Així doncs, el Parc Cretaci permet a tothom que arriba al municipi, poder descobrir aquest territori en els seus diferents àmbits temàtics: jaciments paleontològics, restes arqueològiques, edificis historicoartístics, així com l'entorn natural que el compon.

El discurs museogràfic es desenvolupa al voltant del criteri d'interpretació «La Conca Dellà : El temps dels homes, el temps dels dinosaures». Aquest criteri exposa les transformacions d'un paisatge comú, el de la Conca Dellà, a través del pas del temps i a partir dels principals recursos patrimonials del territori.

El Museu està dividit en diferents àmbits, que es distribueixen entre els pisos que l'integren:

Al soterrani hi ha el celler, on s'explica la importància de la vinya des d'època romana fins a mitjans del segle XX.

A la planta baixa, que és la de l'entrada, es mostra les característiques fonamentals del marc geogràfic i la riquesa cultural i natural de la Conca Dellà, a través dels diferents pobles que la integren.

L'escala d'accés als pisos superiors és una escala del temps que fa de nexa d'unió entre les col·leccions del Museu. Al primer pis, ens hem traslladat 2.000 anys enrere, moment en el qual Isona era una important ciutat romana de l'interior de Catalunya. Es pot veure l'evolució cronològica de la ciutat romana d'Aeso, conèixer com era i qui hi vivia a través, entre d'altres elements, de la important col·lecció epigràfica que s'hi conserva.

Continuant el viatge, en arribar al segon pis el rellotge s'ha endarrerit 65 milions d'anys, fins

al període Cretaci. La Conca era molt diferent a l'actualitat i els dinosaures eren alguns dels animals que hi vivien. Les restes paleontològiques que es veuen permeten explicar com era la vida i l'entorn dels dinosaures i com han arribat fins als nostres dies.

3. Museu dels Raiers

Informació: Museu dels Raiers

Telèfon: 973 680 132

El Museu dels Raiers de la Noguera Pallaresa està ubicat a les antigues escoles del Pont de Claverol, població situada al costat de la Poble de Segur. Acull una exposició permanent que explica un dels oficis tradicionals més característics de la comarca del Pallars Jussà: fer de rai. S'hi troben objectes, fotografies, maquetes,... que permeten fer un viatge en el temps i viure una mica més de prop aquest vell ofici. El Museu és el marc ideal per entendre i conèixer la importància dels boscos i del riu com a base econòmica dels pobles de muntanya a partir de finals del segle XVIII.

Està distribuït en dos pisos: en el primer pis es troba una gran sala on hi ha una col·lecció de maquetes de rais i es projecten filmacions explicatives de l'ofici.

En el segon pis es troba ubicada l'exposició permanent. El discurs museogràfic segueix linealment tot el procés de transformació de la fusta des que es tallaven els arbres als

boscos pirinencs, fins que els rais arribaven a Tortosa després d'un llarg i difícil camí fluvial.

Consta de diferents àrees temàtiques: en les primeres s'analitza l'economia dels pobles de muntanya, centrada en el negoci de la fusta desenvolupat per les empreses fustaires que s'encarregaven d'organitzar totes les tasques relacionades amb el món de la fusta concretades en diferents oficis: picadors, tiradors, redortaires, encarregats cadascun d'una part del procés de preparació de la fusta per ser transportada.

A continuació comença la feina específica dels raiers que s'explicarà en les properes àrees temàtiques. Les dues primeres aborden els processos del barranqueig i la mateixa construcció del rai. S'expliquen les característiques de l'ofici en diversos països per copsar com, sobre una mateixa base (l'aprofitament de la força de l'aigua pel transport), l'home ha sabut trobar diferents solucions tècniques adaptades a la configuració de cada riu i als diferents tipus de fusta a transportar.

En les següents àrees s'analitza el rai com a barca i mercaderia així com la vida domèstica dels raiers. Posteriorment es fa incís en la navegació del rai des de la Noguera Pallaresa fins a l'Ebre, a Tortosa.

Finalment, a tall d'epíleg s'analitza la fi del viatge, amb el retorn a l'enraiador per part dels raiers i amb la mateixa fi de l'ofici. La seva desaparició va ser provocada per la construcció dels embassaments i de les carreteres que van marcar la desaparició del rai com a mitjà de transport de la fusta.

4. Observatori del Montsec

Informació: Consorci del Montsec

Telèfon: 973 45 50 96

Es troba ubicat al municipi de Sant Esteve de la Sarga, zona de la corona de la carena del Montsec d'Ares, a una alçada de 1.600 m sobre el nivell del mar.

L'emplaçament de l'Observatori ve donat per la qualitat del cel del Montsec. És un dels millors llocs de Catalunya per construir-hi un observatori astronòmic, segons un estudi astronòmic i meteorològic realitzat per la Universitat de Barcelona. Gaudeix d'un cel nocturn sense presència de contaminació lumínica i d'excel·lents condicions meteorològiques: els Pirineus la protegeixen dels fronts atlàntics i és prou lluny de la Mediterrània per què no hi arribin els temporals de Llevant i la seva altitud fa que quedi per sobre de les boires que cobreixen les planes de Lleida.

L'Observatori consta de l'edifici d'observació, de l'edifici de serveis i d'una cúpula de 6,15 metres de diàmetre que conté un telescopi de 80 centímetres de diàmetre. Forma part del Parc Astronòmic del Montsec, equipament que es troba a cavall entre les comarques de la Noguera i el Pallars Jussà

5. Museu Hidroelèctric de Capdella

Informació: Ajuntament Torre de Capdella
Telèfon: 973 663 001

Equipament cultural situat al poble de la Central de Capdella. El Museu Hidroelèctric de Capdella es considera un centre d'interpretació dedicat a l'energia hidroelèctrica. És un complex integrat per diferents espais: la sala d'Emili Riu, la central hidroelèctrica, la forja i el campament.

Sala d'Emili Riu

Està situada en l'edifici de les antigues dependències dels serveis sanitaris i oficines. És el punt de partida d'un recorregut per les diferents etapes de la construcció d'una de les grans obres d'enginyeria del nostre país. Els elements més remarcables són la construcció de la *carretera d'accés* des de la Poble de Segur (els 30 km que separen les dues poblacions van unir-se en tan sols 90 dies), la instal·lació d'un *carrilet* per realitzar el transport del material a la zona dels estanys i la intercomunicació dels estanys, per mitjà de

canals excavats a pic i pala al granit. Dels 28 estanys que hi ha, 15 estan comunicats i porten l'aigua fins a l'estany Gento, que fa d'estany distribuïdor.

La central hidroelèctrica de Capdella va ser la primera gran central de Catalunya. Fins l'any 1914 tan sols hi havia petites centrals, que es feien construint petits salts d'aigua, però no hi havia transport. En el cas de Capdella, la energia es transportava fins a Barcelona.

A partir de l'estany Gento, l'aigua continua el recorregut per un altre canal fins a la *cambrà d'aigües*, i des d'aquí baixa fins a la central a través d'un salt de més de 860 m. (durant molt temps va ser el salt més alt d'Europa).

A l'interior a la central, entre d'altres, es poden veure les màquines originals, instal·lades a principis del segle passat.

La forja

Les obres projectades per tal de posar en marxa la central es van concebre per enginyers franco-suïssos com una unitat autosuficient, per això van construir instal·lacions paral·leles com: la cimetara de

la Poble de Segur, la botiga, l'escola, el cinema, la biblioteca i la forja, que es la instal·lació que actualment es pot visitar.

El campament

Les 4.000 persones desplaçades a les obres de la central hidroelèctrica, més tots els tècnics i enginyers vivien en campaments creats especialment per a ells al poble, a la zona dels estanys i a la cambrà d'aigües. El que actualment es pot visitar es troba al mateix poble.

6. Botiga Museu *Ultramarinos y coloniales*

Informació: Cisco Farràs
Telèfon 973 676 096

La botiga-museu *Ultramarinos y coloniales* es troba ubicada a Salàs de Pallars. És un espai que neix amb la intenció de donar a conèixer la història del petit comerç a partir de l'ambientació d'una botiga d'època i de la recuperació, exposició i interpretació dels béns de consum quotidians anteriors a 1975.

Cronològicament el material exposat abarca des dels orígens de la segona revolució industrial (darrer terç del segle XIX) fins a les acaballes del franquisme. Estilísticament la botiga mostra retalls de la història de la publicitat comercial i de l'envàs des del modernisme fins al pop. Els productes s'agrupen temàticament en set àmbits: alimentació, begudes, tabac, neteja de la llar, higiene personal, papereria i farmàcia.

7. Història per descobrir

Informació: Oficina de turisme de la Pobla de Segur
Telèfon 973 680 257

L'empresa "Història per descobrir", ubicada a la Pobla de Segur, és un projecte cultural que combina informació, recerca i turisme per conèixer els escenaris de la Guerra Civil espanyola. Es tracta d'una opció de turisme cultural a partir de l'arqueologia bèl·lica: totes aquelles fortificacions militars que encara es poden trobar dels antics camps de batalla de la Guerra Civil espanyola.

Proposa itineraris per contemplar les restes del front establert al Pallars el 1938 i els paratges on tingueren lloc les operacions bèl·liques: el Pallars és l'únic lloc de Catalunya on queda un traçat de 60 quilòmetres amb vestigis del front de la guerra de l'any 1938, des de la serra de la Campaneta (municipi de Llimiana) fins a Campirme (Esterrí d'Àneu), a la banda esquerra del riu Noguera Pallaresa.

